

СТАНОВИЩЕ

За дисертационния труд на

Йордан Георгиев Янков „Онтология на безкрайността (метафизика, физика и математика“ за присъждане на ОНС „Доктор“ в професионално направление

2.3 Философия, по научна специалност „Въведение във философията“, с научен ръководител доц.д-р Здравко Василев Попов

Данни за дисертанта

Познавам докторанта Йордан Янков от участието му в организирани от Института за публична политика дейности. От автобиографията му се вижда, че е работил за реализацията на различни интердисциплинарни проекти, посветени на приложенията на философията на науката и диалектичката логика във фундаменталните научни изследвания.

Данни за докторантурата

От 2016 г. е редовен докторант в Катедра „Философия“ в ПН 2.3 „Философия“, научна специалност „Въведение във философията“ с научен ръководител доц.д-р Здравко Попов. Докторантурата и организацията на защитата отговарят на изискванията на ЗРАСРБ.

Данни за дисертацията и автореферата

Предложеният за защита дисертационен труд се състои от 157 страници като в съдържанието му се включват увод, три части, заключение и библиография. Списъкът на литературата включва 56 източници, от тях – 29 на български и руски език, останалите са на английски и френски език и сред тях присъстват доста оригинални източници на знаменити философи, на философи и популяризатори на математиката и физиката. Постиженията в националната традиция по разглежданата тема са в общи линии отразени.

В увода се анализира проблемната ситуация, породена от дискусията на различните исторически начини на мислене на безкрайността. Трите части проследяват дискусиите за безкрайното последователно в епохите на Античността, Средновековието и Новото време. Третата е най-обширна, защото в нея се прави опит за свързването на разглеждането на безкрайното, разума, диалектичката логика и революционните промени в научното знание за света, разгледани в контекста на една „символна диалектика“.

Преподавам темите за „парадоксите на безкрайното“ и ролята на безкрайното в дискусията за основите на математиката. Участвал съм в издаването на един брой на списание „Философия“ (бр.6, 1992 г.) с характер на антология върху философията на математиката. В него публикувах кратки статии за логицизма на Ръсел и Уайтхед, формализма на Хилберт, за откритията на Гьодел и Колмогоров. Затова подходах с интерес към дисертацията на Йордан Янков, която се насочва към близки теми чрез едно съчетание на историко-философски, историко-научен и метафизически подход през диалектичката логика на немския идеализъм.

Актуалността на темата е предизвикателство особено на фона на формулираната от дисертанта свръхамбициозна цел чрез анализ на онтологичния статус на безкрайността да се намери обща методологична познавателна основа на хуманитарните и точните науки, която да позволи диалог и обмен на знания между различни научни дисциплини на основата на установеното субстанциално единство на човешкия свят. Бих отбелязал, че това е било цел на немалко философски проекти, но интересното при дисертанта е, че тръгва през онтологичната интерпретация на безкрайността, за да обоснове тезата си, че именно разумът е форма на актуална безкрайност с три компонента – хора, предмети и институции, чрез които се реализира

отрицанието на отрицанието като субстанциална онтологична форма на безкрайното.

Авторефератът представя добре съдържанието на дисертацията.

Научни приноси

Неговите научни постижения могат да бъдат описани като поставяне и доказване с нови изворови и теоретични средства на съществени нови страни в съществуващите вече научни проблеми и теории, в осмислянето от гледище на метафизиката и диалектичката логика на съществената връзка между темите за безкрайността, разума и науката. Новаторството в анализа е не само в откриването на реални проблеми, но и в умението да бъдат осмислени с помощта на един метафизически основан анализ. Всичко това отново демонстрира необятните възможности за приложения на философското знание.

Още в увода на дисертацията Йордан Янков се опитва да разгърне тезата си за разума като особен тип система със специфична компонентна структура, която го отличава от живите и неживите системи. Той разглежда компонентите на тази структура – хора, предмети и институции, като търси аргументи за твърдението, че взаимодействието между тях представлява безкраен процес на отрицание на отрицанието, в който отрицаемостта и неговото отрицание са едновременно тъждествени и различни във времева и пространствена перспектива. Смятам, че авторът успешно се отграничава от опасността за тръгване по посока на натурфилософски обобщения, която заплашва немалко изследвания във философията на математиката и физиката, като се опира на убеждението, че специфичната многокомпонентна структура на разума може да бъде позната чрез средствата на Хегеловата диалектическа логика.

Йордан Янков има основания да отчете, че анализът му е демонстрирал метафизичните категории, които отразяват различни аспекти от разбиранията ни за безкрайността да получат символна математическа интерпретация, приложима в други природни и социални науки като тя може да доведе до откриване и прогнозиране на закономерни връзки на базата на абстрактни онтологични принципи. Той е убеден, че интерпретираното от него с помощта на диалектичката логика математическо понятие за безкрайност чрез свързването му с една концепция за Разума като сложна система разкрива нови възможности за установяване на интердисциплинарни връзки в развитието на научното познание. Това е свързано с мечтата за изграждане на един нов модел на Вселената, който да свързва квантовата теория с релативистичната и с науките за живота като обяснява възникването на Разума от живите системи. Йордан Янков вярва, че един такъв математически апарат може да се приложи за математическото моделиране на социалните процеси, което да осветли закономерностите във възникването и развитието на обществата, които са разгледани като структурен аспект на системата Разум.

Споделям познавателния оптимизъм на Йордан Янков още повече, че диалектичката методология демонстрира своята евристичност и революционност още през XIX век в марксизма, довел до преобразуване на социалните изследвания и откриването на диалектиката на природата. Това е сериозен атестат, че мащабните изводи на предприетия анализ могат да разкрият нови перспективи пред научните изследвания.

Нямам съществени забележки към предложеното дисертационно изследване. Вълнува ме единствено въпросът: ако разглеждаме разума като форма на актуалната безкрайност как можем да преодолеем заложената в това понятие парадоксалност, за която е наясно още Аристотел, а е

демонстрирана с Парадокса на Ръсел? Може би от гледна точка на диалектичката логика това е предимство, но от логическо и математическо гледище проблемът остава.

Публикации и участия в научни форуми

От представената справка се вижда, че Йордан Янков има публикации по темата на дисертацията, в които е представил основни идеи и постижения на дисертационния труд. В автореферата те не са отразени съобразно библиографските правила.

Заключение

Общото ми впечатление от дисертационния труд и развитите в него идеи е положително и на основата на анализа на постигнатите резултати изразявам готовността си да гласувам за присъждането на Йордан Георгиев Янков на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 2.3 Философия, научна специалност „Въведение във философията“.

15.04.2019 г.

ПОДПИС:

Проф.д.н. Вихрен Янакиев Бузов

Философски факултет, ВТУ „Св.св. Кирил и Методий“